

psisse, quam prius habuerat in statu illo, quando cum discipulis comederat, et biberat. Haec autem ostensio non erit necessaria in resurrectione communi, quia omnibus notum erit; et ideo dicitur dispensative Christus manducasse, eo modo loquendi quo iuristae dicunt, quod « dispensatio est communis juris relaxatio » (*Specul. Jur. lib. 1. tit. De dispensat.*), quia Christus intermisit hoc quod est communiter resurgentium, scilicet non uti cibus, propter causam praedictam; et propter hoc ratio non sequitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod differentia sexuum, et membrorum varietas erit ad naturae humanae perfectionem reintegram et in specie, et in individuo; unde non sequitur, quod sint frustra, quamvis animales operationes desint.

AD TERTIUM dicendum, quod praedictae operationes non sunt hominis, in quantum est homo, ut etiam Philosophus dicit (*lib. 10. Ethic. cap. 7. a med.*); et ideo in eis non consistit beatitudo humani corporis; sed corpus humanum glorificabitur ex redundantia a ratione, a qua homo est homo, in quantum erit ei subditum.

AD QUARTUM dicendum, quod delectationes corporales, sicut dicit Philosophus in 7. Ethic. (*cap. 12. a princ.*) et in 10. (*cap. 5. a med.*), sunt medicinales, quia adhibentur homini ad tollendum fastidium; vel etiam aegritudinales, in quantum eis homo inordinate delectatur, ac si essent verae delectationes; sicut homo habens infectum gustum delectatur in quibusdam, quae sanis non sunt delectabilia: et ideo non oportet, quod tales delectationes sint de perfectione beatitudinis, ut Judaei, et Saraceni ponunt, et quidam haeretici posuerunt, qui vocantur Chiliastae; qui etiam secundum doctrinam Philosophi non videntur sanum habere affectum: solae enim delectationes spirituales secundum ipsum sunt simpliciter delectationes, et propter se quaerendae; et ideo ipsae solae ad beatitudinem requiruntur.

QUAESTIO LXXXII.

DE IMPASSIBILITATE CORPORUM BEATORUM RESURGENTIUM, IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de conditionibus beatorum resurgentium: et primo de eorum corporum impassibilitate: secundo de subtilitate: tertio de agilitate: quarto de claritate.

Circa primum quaeruntur quatuor.

Primo. Utrum sancti resurgentes resurgent quoad corpora impassibilia.
Secundo. Utrum aequalis impassibilitas omnibus inerit.

Tertio. Utrum illa impassibilitas sensum in actu a corporibus gloriosis excludat.

Quarto. Utrum sint eis omnes sensus in actu.

ARTICULUS I.

357

UTRUM CORPORA SANCTORUM POST RESURRECTIONEM ERUNT IMPASSIBILIA.

(*S. Thom. 4. Dist. 44. q. 2. art. 1. q. 1. et seq.*)

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod corpora sanctorum post resurrectionem non erunt impassibilia: omne enim mortale est passibile: sed homo post resurrectionem erit *animal rationale mortale*: est haec enim definitio hominis, quae nunquam ab eo separabitur; ergo corpus erit passibile.

2. PRAETEREA. Omne quod est in potentia ad formam alterius, passibile est ab alio, quia secundum hoc aliquid est passivum ab alio, ut dicitur in 1. de Gener. (*tex. 54.*): sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt in potentia ad aliam formam; ergo erunt passibilia. Probatio mediae: Quaecumque communicant in materia, unum eorum est in potentia ad formam alterius; materiam enim, secundum quod est sub una forma, non amittit potentiam ad aliam formam: sed corpora sanctorum post resurrectionem communicabunt cum elementis in materia, quia ex eadem materia reparabuntur, ex qua nunc sunt; ergo erunt in potentia ad aliam formam; et sic erunt passibilia.

3. PRAETEREA. « Contraria nata sunt agere, et pati ad invicem », ut in 1. de Gener. (*tex. 51. et seq.*) dicit Philos.: sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt ex contrariis composita, sicut et nunc sunt; ergo erunt passibilia.

4. PRAETEREA. In corpore humano resurget sanguis, et alii humores, ut supra dictum est (*q. 80. art. 3. et 4.*): sed ex pugna humorum ad invicem generantur aegritudines, et hujusmodi passionis in corpore; ergo erunt corpora sanctorum post resurrectionem passibilia.

5. PRAETEREA. Magis repugnat perfectioni defectus in actu, quam defectus in potentia: sed passibilitas importat solum defectum in potentia; cum ergo in corporibus beatorum sint futuri aliqui defectus in actu, sicut cicatrices vulnerum in martyribus, ut in Christo fuerunt, videtur quod nihil deperibit perfectioni eorum, si ponantur habere corpora passibilia.

SED CONTRA. Omne passibile est corruptibile, quia passio magis facta abjicit a substantia: sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt incorruptibilia, ut dicitur 1. ad Cor. 15.: *Seminatur in corruptione, resurget in incorruptione*; ergo erunt impassibilia.

Praeterea. Fortius non patitur a debiliori: sed nullum corpus erit fortius corporibus sanctorum; de quibus dicitur 1. ad Cor. 15.: *Seminatur in infirmitate, surget in virtute*; ergo erunt impassibilia.

RESPONDEO dicendum, quod passio dupliciter dicitur: uno modo communitate; et sic omnis receptio passio dicitur; sive illud quod recipitur sit conveniens recipienti, et perfectivum ipsius; sive contrarium, et corruptivum: et ab hujusmodi passionis remotione corpora gloriosa impassibilia non dicuntur; cum nihil quod est perfectionis, ab eis sit auferendum: alio modo passio dicitur proprie, quam sic definit Damasc. in 2. lib. (*Orth. Fid. cap. 22. a princ.*): « Passio est motus praeter naturam »: unde immoderatus motus cordis passio ejus dicitur, sed moderatus dicitur ejus operatio; cujus ratio est, quia omne

tione naturali, quando scilicet organum disponitur eadem qualitate naturali, qua disponitur res extra animam, quae agit in ipsum; sicut cum manus fit calida ex tactu rei calidae, vel odorifera ex tactu rei odoriferae: *alio modo* immutatione spirituali, quando recipitur qualitas sensibilis in instrumento secundum esse spirituale, idest species, sive intentio qualitatis, et non ipsa qualitas; sicut pupilla recipit speciem albedinis, et tamen ipsa non efficitur alba: prima ergo receptio non causat sensum, per se loquendo, quia sensus est susceptivus specierum in materia praeter materiam, idest praeter esse materiale, quod habebant extra animam, ut dicitur in 2. de Anima (*tex. 121.*); et haec receptio immutat naturam recipientis, quia recipitur hoc modo qualitas secundum esse suum materiale: unde ista receptio non erit in corporibus gloriosis, sed secunda, quae per se facit sensum in actu, et non immutat naturam recipientis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod, ut jam patet ex dictis (*in corp.*), per hanc passionem, quae est in actu sentiendi, quae non est aliud quam receptio praedicta, non trahitur corpus extra naturalem suam qualitatem, sed spiritualiter perficitur: impassibilitas gloriosorum corporum hanc passionem non excludit.

AD SECUNDUM dicendum, quod omne passivum recipit actionem agentis secundum suum modum; si ergo aliquid sit, quod sit natum immutari ab activo naturali, et spirituali immutatione, immutatio naturalis praecedit immutationem spiritualem, sicut esse naturale praecedit esse intentionale: si autem natum sit immutari spiritualiter tantum, non oportet quod immutetur naturaliter; sicut patet de aëre, qui non est receptivus coloris secundum esse naturale, sed solum secundum esse spirituale; et ideo hoc solum modo immutatur; sicut e contrario corpora inanimata immutantur per qualitates sensibiles solum naturaliter, et non spiritualiter. In corporibus autem gloriosis non poterit esse aliqua immutatio naturalis; et ideo ibi erit spiritualis immutatio tantum.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut erit nova receptio speciei in organo sentiendi, ita erit novum iudicium sensus communis: non autem erit novum iudicium intellectus de hoc, sicut fit in eo qui videt aliquid, quod prius scivit. Quod autem dicit August. (*lib. 15. de Trinit. cap. 16. ad fin.*) quod « non erunt ibi cogitationes volubiles », intelligitur de cogitationibus intellectivae partis: unde non est ad propositum.

AD QUARTUM dicendum, quod quando unum duorum est ratio alterius, occupatio animae circa unum non impedit, nec remittit occupationem ejus circa aliud; sicut medicus, dum videt urinam, non minus potest considerare artis regulas de coloribus urinarum, sed magis: et quia Deus apprehenditur a sanctis ut ratio omnium quae ab eis agentur, vel cognoscuntur; ideo occupatio eorum circa sensibilia sentienda, vel quaecumque alia contemplanda, aut agenda, in nullo impedit divinam contemplationem, nec e contrario. Vel dicendum, quod ideo una potentia impeditur in actu suo, quando alia vehementer operatur, quia una potentia de se non sufficit ad tam intensam operationem, nisi ei subveniatur per id, quod erat aliis potentiis, vel membrum influendum a principio vitae: et quia in sanctis erunt omnes potentiae perfectissimae, una poterit intense operari, ita quod ex hoc nullum impedimentum praestabitur actioni alterius potentiae, sicut et in Christo fuit.

ARTICULUS IV.

360

UTRUM IN BEATIS POST RESURRECTIONEM
SINT OMNES SENSUS IN ACTU.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod non sint ibi omnes sensus in actu: tactus enim est primus inter omnes alios sensus, ut dicitur in lib. 2. de Anima (*tex. 17. et lib. 3. tex. 66.*): sed corpora gloriosa carebunt actu sensu tactus, quia sensus tactus fit in actu per immutationem corporis animalis ab aliquo exteriori corpore praedominante in aliqua qualitatibus activarum, vel passivarum, quarum est tactus discretivus, qualis tunc immutatio esse non poterit; ergo non erit ibi omnis sensus in actu.

2. PRAETEREA. Sensus gustus deservit actui virtutis nutritivae: sed post resurrectionem huiusmodi actus non erit, ut dictum est (*q. 81. art. 4.*); ergo frustra esset ibi gustus.

3. PRAETEREA. Post resurrectionem nihil corrumpetur, quia tota creatura vestietur quadam virtute incorruptionis: sed sensus odoratus in actu suo esse non potest, nisi aliqua corruptione facta, quia odor non sentitur sine aliqua fumali evaporatione, quae in quadam resolutione consistit; ergo sensus odoratus non erit ibi in suo actu.

4. PRAETEREA. Auditus deservit disciplinae, ut dicitur in lib. de Sensu, et Sensato (*cap. 1. in fin.*): sed non erit post resurrectionem beatis necessaria aliqua disciplina per sensibilia, quia divina sapientia replebuntur ex ipsius Dei visione; ergo non erit ibi auditus.

5. PRAETEREA. Visio fit, secundum quod in pupilla recipitur species rei visae: sed hoc non poterit esse post resurrectionem in beatis; ergo non erit ibi visus in actu, qui tamen est omnium sensuum nobilior. Probatio mediae: Illud quod est lucidum in actu, non est receptivum speciei visibilis; unde speculum directe positum sub radio solis non repraesentat speciem corporis oppositi: sed pupilla, sicut et totum corpus, erit claritate dotata; ergo non recipietur ibi aliqua species colorati corporis.

6. PRAETEREA. Secundum Perspectivos, omne quod videtur, sub angulo videtur: sed hoc non competit corporibus gloriosis; ergo non habebunt sensum visus in actu. Probatio mediae: Quaecumque aliquid videtur sub angulo, oportet esse aliquam proportionem anguli ad distantiam rei visae, quia quod a remotiori videtur, minus videtur, et sub minori angulo; unde posset esse ita parvus angulus, quod nihil de re videretur: si ergo oculus gloriosus videbit sub angulo, oportet quod videat sub determinata distantia, et ita quod non videat aliquid a remotiori, quam modo videmus; quod videtur valde absurdum: et sic videtur, quod sensus visus actu non erit in corporibus gloriosis.

SED CONTRA. Potentia conjuncta actui est perfectior, quam non conjuncta: sed natura humana erit in beatis in maxima perfectione; ergo erunt ibi omnes sensus in suo actu.

Praeterea. Vicinius se habent ad animam potentiae sensitivae, quam corpus: sed corpus praemiabitur, vel punietur propter merita, vel demerita animae; ergo et omnes sensus praemiabuntur in beatis et punientur in malis, secundum delectationem, et dolorem, vel tristitiam, quae in operatione sensus consistunt.

RESPONDEO dicendum, quod circa hoc est duplex opinio: quidam enim dicunt, quod in corporibus gloriosis erunt omnes potentiae sensuum; non tamen erunt in actu nisi duo sensus, scilicet tactus, et visus: nec hoc erit ex defectu sensuum, sed ex defectu medii, et objecti; nec tamen erunt frustra, quia erunt ad integritatem humanae naturae, et ad commendandam sapientiam Creatoris. Sed hoc non videtur verum, quia illud quod est medium in istis sensibus, est etiam in aliis medium: in visu enim est medium aër, qui etiam est medium in auditu, et odoratu, sicut patet in 2. de Anima (tex. 76. et 97.): similiter etiam gustus habet medium conjunctum, sicut et tactus, cum gustus sit tactus quidam, ut in eodem libro (tex. 28. et 94.) dicitur: odor etiam erit ibi, qui est objectum odoratus, cum Ecclesia cantet, quod odor suavissimus erunt corpora sanctorum: laus etiam vocalis erit in patria: unde dicitur in Gloss. (ord.) super illud Psal. 149.: *Exaltationes Dei in gutture eorum*, quod « corda, et linguae non desinent laudare Deum »; et idem etiam habetur per Gloss. (ord.) super illud 2. Esdr. 12.: *In canticis, et cymbalis*, etc. Et ideo secundum alios dicendum, quod odoratus, et auditus erunt ibi in actu; sed gustus non erit in actu, ita quod immutetur ab aliquo cibo, vel potu sumpto, ut patet ex dictis (q. 81. art. 4.): nisi forte dicatur, quod erit ibi gustus in actu per immutationem linguae ab aliqua humiditate adjuncta.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod qualitates, quas tactus percipit, sunt illae, ex quibus constituitur animale corpus: unde per qualitates tangibiles corpus animalis secundum statum praesentem natum est immutari immutatione naturali, et spirituali ab objecto tactus; et ideo tactus dicitur maxime materialis inter alios sensus, quia habet plus de materiali immutatione adjunctum. Non tamen immutatio materialis se habet ad actum sentiendi, qui perficitur spirituali immutatione, nisi per accidens; et ideo in corporibus gloriosis, a quibus impassibilitas excludit naturalem immutationem, erit immutatio a qualitatibus tangibilibus spiritualis tantum: sicut etiam in corpore Adae fuit, quod nec ignis urere, nec gladius scindere potuisset; et tamen horum sensum habuisset.

AD SECUNDUM dicendum, quod gustus, secundum quod est sensus alimenti, non erit in actu: sed secundum quod est iudicativus saporum, esse poterit forte per modum praedictum (in corp. art.).

AD TERTIUM dicendum, quod quidam posuerunt, quod odor nihil aliud est, quam quaedam fumalis evaporatio: sed haec positio non potest esse vera, quod patet ex hoc quod vultures currunt ex odore percepto ad cadavera ex locis remotissimis; cum tamen non esset possibile, quod evaporatio aliqua pertingeret a cadavere ad tam remota loca, etiamsi totum resolveretur in vaporem; et praecipue cum sensibilia in aequali distantia ad quamlibet partem immutent: unde odor immutat medium quandoque, et instrumentum sentiendi spirituali immutatione, sine aliqua evaporatione pertinente ad organum. Sed quod aliqua evaporatio requiratur, hoc est eo quod odor in corporibus est humiditate aspersus; unde oportet resolutionem fieri, ad hoc quod percipiatur: sed in corporibus gloriosis erit odor in sua ultima perfectione, nullo modo per humidum repressus; unde immutabit spirituali immutatione, sicut odor fumalis evaporationis facit: et sic erit sensus odoratus in sanctis, quia nulla humiditate impediatur; et cognoscet non solum excellentias odorum, sicut nunc in nobis contingit propter nimiam cerebri humiditatem, sed etiam minimas odorum differentias.

AD QUARTUM dicendum, quod in patria erit laus vocalis (quamvis quidam

aliter dicant), et sola immutatione spirituali organum auditus immutabit in beatis; nec erit propter disciplinam, qua scientiam acquirant, sed propter perfectionem sensus, et delectationem. Quomodo autem vox ibi formari poterit, dictum est in 2. lib. (*Dist. 2. q. 2. art. 2. ad 5.*).

AD QUINTUM dicendum, quod intensio luminis non impedit receptionem spiritualement speciei coloris, dummodo maneat in natura diaphani, sicut patet, quod quantumcumque illuminetur aër, potest esse medium in visu; et quanto est magis illuminatus, tanto per ipsum aliquid clarius videtur, nisi sit defectus ex debilitate visus. Quod autem in speculo directe opposito radio solis non appareat species corporis oppositi, non est propter hoc quod impediatur receptio, sed propter hoc quod impediatur reverberatio: oportet enim, ad hoc quod forma in speculo appareat, quod fiat quaedam reverberatio ad aliquod corpus obscurum; et ideo plumbum vitro adjungitur in speculo: hanc autem obscuritatem radius solis repellit: unde non potest apparere species aliqua in speculo. Claritas autem corporis gloriosi non aufert diaphaneitatem a pupilla, quia gloria non tollit naturam: unde magnitudo claritatis in pupilla magis facit ad acumen visus, quam ad ejus defectum.

AD SEXTUM dicendum, quod quanto sensus est perfectior, tanto ex minori immutatione facta potest objectum suum percipere: quanto autem sub minori angulo visus a visibili immutatur, tanto minor immutatio est; et inde est, quod visus fortior magis a remotis aliquid videre potest, quam visus debilior, quia quanto a remotiori videtur, sub minori angulo videtur: et quia visus corporis gloriosi erit perfectissimus, ex parvissima immutatione poterit videre; unde sub angulo multo minori videre poterit, quam modo possit, et per consequens multo magis a remotis.

QUAESTIO LXXXIII.

DE SUBTILITATE CORPORUM BEATORUM, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de subtilitate corporum beatorum.

Circa quod quaeruntur sex.

Primo. Utrum subtilitas sit proprietas corporis gloriosi.

Secundo. Utrum ratione hujus subtilitatis possit esse in eodem loco cum alio corpore non glorioso.

Tertio. Utrum per miraculum duo corpora possint simul esse in eodem loco.

Quarto. Utrum corpus gloriosum possit esse cum alio glorioso in eodem loco.

Quinto. Utrum corpus gloriosum necessario requirat aequalem sibi locum.

Sexto. Utrum corpus gloriosum sit palpabile.

quod patitur, trahitur ad terminos agentis, quia agens assimilatur sibi patiens; et ideo patiens, in quantum huiusmodi, trahitur extra terminos proprios, in quibus erat. Sic ergo, proprie accipiendo passionem, non erit in corporibus resurgentium sanctorum potentialitas ad passionem: et ideo impassibilia dicentur. Huius autem impassibilitatis ratio a diversis *diversimode* assignatur: *quidam* enim eam attribuunt conditioni elementorum, quae aliter tunc se habebunt in corpore, quam nunc: dicunt enim, quod elementa remanebunt ibi secundum substantiam; sed qualitates activae, et passivae ab elementis auferentur. Sed hoc non videtur verum, quia qualitates activae, et passivae sunt de perfectione elementorum; unde si sine eis repararentur elementa in corpore resurgentis, essent minoris perfectionis, quam modo sint: et praeterea cum qualitates illae sint propria accidentia elementorum, ex forma, et materia ipsorum causata, videtur valde absurdum, quod causa maneat, et effectus tollatur. Et ideo *alii* dicunt, quod manebunt qualitates, sed non habebunt proprias actiones, divina virtute id faciente ad conservationem humani corporis. Sed hoc etiam non videtur posse stare, quia ad mixtionem requiritur actio, et passio activarum, et passivarum qualitatum; et secundum praedominium unius, vel alterius mixta efficiuntur diversae complexionis: quod oportet ponere in corpore resurgentis, quia erunt ibi carnes, et ossa, et huiusmodi partes, quibus omnibus non competit una complexio: et praeterea secundum hoc impassibilitas non posset poni in eis, quia non poneret aliquam dispositionem in substantia impassibili, sed solum prohibitionem passionis ab exteriori, scilicet divina virtute, quae etiam posset idem facere de corpore hominis in statu huius vitae. Et ideo *alii* dicunt, quod in ipso corpore erit aliquid prohibens passionem corporum gloriosorum, scilicet natura quinti corporis, vel coelestis, quam ponunt venire in compositionem humani corporis, ad conciliandum elementa in harmoniam quandam, per quam possint esse debita materia animae rationalis; sed tamen in statu huius vitae, propter dominium elementaris naturae, corpus humanum patitur ad similitudinem aliorum elementorum; sed in resurrectione dominabitur natura quinti corporis: et ideo corpus humanum reddetur impassibile ad similitudinem corporis coelestis. Sed hoc non potest stare, quia corpus quintum non venit materialiter ad compositionem corporis humani, ut in 2. libro ostensum est (*Dist. 12. q. 1. art. 1.*): et praeterea impossibile est dicere, quod aliqua virtus naturalis, qualis est virtus corporis coelestis, transferat corpus humanum ad proprietatem gloriae, qualis est impassibilitas corporis gloriosi, cum immutationem corporis humani Apostolus attribuat virtuti Christi, quia *qualis coelestis, tales et coelestes*, 1. Corinth. 15.; et Philip. 3.: *Reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem, qua sibi possit subijcere omnia*, etc.: et praeterea non potest natura coelestis ita dominari in corpore humano, quin natura elementaris remaneat, cui ex essentialibus suis principiis passibilitas inest. Et ideo *aliter* dicendum est, quod omnis passio fit per victoriam agentis super patiens; alias non traheret ipsum ad terminos suos: impossibile est autem, quod aliquid dominetur supra patiens, nisi in quantum debilitatur dominium formae propriae supra materiam patientis, loquendo de passione, quae est contra naturam, de qua nunc loquimur: non enim materia subijcitur uni contrariorum, sine hoc quod tollatur dominium alterius super ipsam, vel saltem diminuat. Corpus autem humanum, et quidquid in eo est, erit perfecte subjectum animae rationali, sicut anima perfecte erit subjecta Deo: et ideo in corpore glorioso non poterit esse ali-

qua mutatio contra dispositionem illam, qua perficitur ab anima: et ita corpora illa erunt impassibilia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod, secundum Anselmum (*lib. 2.: Cur Deus homo, cap. 11. a princ.*), « mortale ponitur in definitione hominis a philosophis, qui non crediderunt hominem totum aliquando posse esse immortalem », quia non viderunt homines, nisi secundum huius mortalitatis statum. Vel potest dici, quod, secundum Philosophum in 8. Metaph. (*tex. 5. et 7. et lib. 7. tex. 41.*), quia differentiae essentiales sunt nobis incognitae, utimur quandoque differentiis accidentalibus ad significandum differentias essentiales, quae sunt accidentalium causae: unde *mortale* in definitione hominis non ponitur, quasi ipsa mortalitas ad essentiam hominis pertineat; sed quia illud quod est causa passibilitatis, et mortalitatis, secundum praesentem statum, scilicet compositio ex contrariis, est de essentia hominis: sed tunc non erit causa ejus, propter victoriam animae super corpus.

AD SECUNDUM dicendum, quod *duplex* est potentia, *ligata*, et *libera*: et hoc non solum est verum de potentia activa, sed etiam de passiva; forma enim ligat potentiam materiae, determinando ipsam ad unum; et secundum hoc dominatur super eam: et quia in rebus corruptibilibus non perfecte dominatur forma supra materiam, non perfecte potest ligare ipsam, quin recipiat interdum per aliquam passionem dispositionem contrariam formae. Sed in sanctis post resurrectionem omnino anima dominabitur supra corpus; nec illud dominium aliquo modo poterit auferri, quia ipsa erit immutabiliter Deo subjecta; quod non fuit in statu innocentiae: et ideo in corporibus illis manet eadem potentia ad formam aliam, quae nunc inest, quantum ad substantiam potentiae; sed erit ligata per victoriam animae supra corpus, ut nunquam in actum passionis exire possit.

AD TERTIUM dicendum, quod qualitates elementares sunt instrumenta animae, ut patet in 2. de Anima (*tex. 38. et seq.*), quia calor ignis in corpore animalis regulatur in actu nutriendi per virtutem animae. Quando autem agens principale est perfectum, et non est aliquis defectus in instrumento, nulla actio procedit ab instrumento, nisi secundum dispositionem principalis agentis: et ideo in corporibus sanctorum post resurrectionem nulla actio, vel passio poterit provenire a qualitatibus elementaribus, quae sit contra dispositionem animae, quae intendit conservare corpus.

AD QUARTUM dicendum, quod, secundum Augustinum in epist. ad Consentium (*quae est 146. inter princ. et med.*), « divina potentia valet de ista visibili, atque tractabili natura corporum, quibusdam manentibus, auferre quas voluerit qualitates »; unde sicut ab igne fornacis Chaldaeorum abstulit virtutem comburendi, quantum ad aliquid, quia corpora puerorum illaesa servata sunt, sed mansit quantum ad aliquid, quia ignis illi ligna comburebat; ita auferet ab humoribus passibilitatem, et dimittet naturam; modus autem, quo hoc fiet, dictus est (*in corp. art.*).

AD QUINTUM dicendum, quod cicatrices vulnerum non erunt in sanctis, nec in Christo fuerunt, in quantum important aliquem defectum, sed in quantum sunt signa constantissimae virtutis, qua passi sunt pro justitia, et fide; ut ex hoc et ipsis, et aliis gaudium crescat: unde dicit Aug. 22. de Civit. Dei (*cap. 20.*): « Nescio, quomodo sic afficimur amore martyrum beatorum, ut velimus in illo regno in eorum corporibus videre vulnerum cicatrices, quae pro Christi nomine pertulerunt: et fortasse videbimus; non enim deformitas in eis, sed dignitas erit; et quaedam, quamvis in corpore, non corporis, sed

virtutis pulchritudo fulgebit». Nec tamen si aliqua martyribus amputata, et ablata sunt membra, sine ipsis membris erunt in resurrectione mortuorum, quibus dictum est (*Luc. 21.*): *Capillus de capite vestro non peribit.*

ARTICULUS II.

358

UTRUM IMPASSIBILITAS IN OMNIBUS ERIT AEQUALIS.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod impassibilitas in omnibus erit aequalis, quia 1. ad Corinth. 15. dicit Gloss. (*interl. sup. illud: Seminatur in corruptione*) quod « aequaliter omnes habent, quod pati non possunt »: sed ex hoc pati non possunt, quod habent dotem impassibilitatis; ergo impassibilitas erit aequalis in omnibus.

2. PRAETEREA. Negationes non recipiunt magis, et minus: sed impassibilitas est quaedam negatio, vel privatio passibilitatis; ergo non potest esse major in uno, quam in alio.

3. PRAETEREA. Magis album dicitur, quod est nigro impermixtius: sed nulli corporum sanctorum admiscebitur aliquid de passibilitate; ergo omnia erunt aequaliter impassibilia.

SED CONTRA. Merito debet respondere praemium proportionaliter: sed sanctorum quidam fuerunt aliis majores merito; ergo cum impassibilitas sit quoddam praemium, videtur quod in quibusdam sit major, quam in aliis.

Praeterea. Impassibilitas dividitur contra dotem claritatis: sed illa non erit aequalis in omnibus, ut patet 1. Corinth. 15.; ergo nec impassibilitas.

RESPONDEO dicendum, quod impassibilitas potest *dupluciter* considerari: vel secundum *se*, vel secundum *causam suam*: si secundum *se* consideretur, quia solam negationem, vel privationem importat, non suscipit magis, et minus, sed erit aequalis in omnibus beatis: si autem consideretur secundum suam causam, sic erit in uno major quam in alio. Causa autem ejus est dominium animae super corpus; quod quidem dominium causatur ex hoc, quod ipsa anima fruatur Deo immobiliter: unde in illo, qui perfectius fruatur Deo, est major impassibilitatis causa.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Glossa illa loquitur de impassibilitate secundum *se*, et non secundum causam suam.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis negationes, et privationes secundum *se* non intenduntur, nec remittantur, tamen intenduntur et remittuntur ex causis suis; sicut dicitur esse locus magis tenebrosus, qui habet plura, et majora obstacula lucis.

AD TERTIUM dicendum, quod aliqua non solum intenduntur per recessum a contrario, sed etiam per accessum ad terminum, sicut lux intenditur; et propterea etiam impassibilitas est major in uno, quam in alio; quamvis in nullo aliquid passibilitatis remaneat.

ARTICULUS III.

359

UTRUM IMPASSIBILITAS SENSUM IN ACTU EXCLUDAT
A CORPORIBUS GLORIOSIS.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod impassibilitas sensum in actu a corporibus gloriosis excludat, quia, sicut dicit Philosoph. in 2. de Anim.

(*tex. 118.*), « sentire est quoddam pati »: corpora autem gloriosa erunt impassibilia; ergo non sentient in actu.

2. PRAETEREA. Immutatio naturalis praecedit immutationem animalem, sicut esse naturale praecedit esse intentionale: sed corpora gloriosa ratione impassibilitatis non immutabuntur immutatione naturali; ergo nec immutatione animali, quae requiritur ad sentiendum.

3. PRAETEREA. Quandocumque fit sensus in actu cum nova receptione, fit novum iudicium: sed ibi non erit novum iudicium, quia « non erunt ibi cogitationes volubiles »; ergo non fiet ibi sensus in actu.

4. PRAETEREA. Quando anima est in actu intenso unius potentiae, remittitur actus alterius potentiae: sed anima summe erit intenta ad actum virtutis intellectivae, qua Deum contemplantur; ergo non erit aliquo modo in actu virtutis sensitivae.

SED CONTRA est, quod dicitur Apoc. 1.: *Videbit eum omnis oculus*; ergo erit ibi sensus in actu.

Praeterea. Secundum Philos. in 1. de Anima (*tex. 19.*), « animatum ab inanimato distinguitur sensu, et motu »: sed ibi erit in actu motus, quia *tanquam scintillae in arundineto discurrunt* (*Sap. 3.*); ergo et sensus in actu.

RESPONDEO dicendum, quod aliquem sensum esse in corporibus beatorum omnes ponunt; alias corporalis vita sanctorum post resurrectionem assimilaretur magis somno, quam vigiliae; quod non competit illi perfectioni, eo quod in somno corpus sensibile non est in ultimo actu vitae; propter quod somnus dicitur vitae dimidium in 1. Ethic. (*cap. 13. in med.*). Sed in modo sentiendi diversi *diversa* opinantur: *quidam* enim dicunt, quod corpora gloriosa erunt impassibilia, et propter hoc non receptibilia peregrinae impressionis, et multo minus quam corpora coelestia, quia non erit ibi sensus in actu per receptionem alicujus speciei a sensibilibus, sed magis extra mittendo. Sed hoc non potest esse, quia in resurrectione natura speciei manebit eadem in homine, et in omnibus partibus ejus: hujusmodi autem est natura sensus, ut sit potentia passiva, ut in 2. de Anima (*tex. 51. et 54.*) probat Philos.: unde si in resurrectione sancti sentirent extra mittendo, et non recipiendo, non esset sensus in eis virtus passiva, sed activa; et sic non esset ejusdem speciei cum sensu, qui nunc est, sed esset aliqua alia virtus eis data; sicut enim materia nunquam fit forma, ita potentia passiva nunquam fit activa. Et ideo *alii* dicunt, quod sensus in actu fiet per susceptionem non quidem ab exterioribus sensibilibus, sed per effluxum a superioribus viribus; ut sicut nunc superiores vires accipiunt de inferioribus, ita e contrario tunc inferiores accipient a superioribus. Sed iste modus receptionis non facit vere sentire, quia omnis potentia passiva secundum suae speciei rationem determinatur ad aliquid activum speciale; quia potentia, in quantum hujusmodi, habet ordinem ad illud, respectu cuius dicitur: unde cum proprium activum in sensu exteriori sit res existens extra animam, et non intentio ejus existens in imaginatione, vel ratione, si organum sentiendi non moveatur a rebus extra, sed ex imaginatione, vel a superioribus viribus aliis, non erit vere sentire: unde non dicimus, quod phrenetici, et alii mente capti, in quibus propter victoriam imaginativae virtutis fit hujusmodi defluxus specierum ad organa sentiendi, vere sentiant, sed quod videtur eis quod sentiant. Et ideo dicendum est cum *aliis*, quod sensus corporum gloriosorum erit per susceptionem a rebus quae sunt extra animam. Sed sciendum est, quod organa sentiendi immutantur a rebus, quae sunt extra animam, *dupluciter*: uno modo immuta-